

50 JAAR „HUIS TE LANDE”

TUINBOUWSCHOOL VOOR MEISJES
RIJSWIJK Z.H.

1907-1957

UITGEGEVEN DOOR DE VERENIGING VAN OUD-LEERLINGEN VAN „HUIS
TE LANDE” IN SAMENWERKING MET DE JACOBA HINGST-STICHTING

Ten geleide

Het is een goede gedachte geweest om bij het 50-jarig bestaan van „Huis te Lande” een gedenkschrift uit te geven.

Gaarne maak ik van die gelegenheid gebruik in deze vorm mijn gelukwensen aan te bieden. Vooral met de gunstige ontwikkeling, die deze school de laatste tijd heeft genomen.

Een eenvoudige onderneming was het zeker niet voor mejuffrouw Hingst, toen zij 50 jaar geleden het besluit nam ook in Nederland een tuinbouwschool voor meisjes als particuliere instelling in het leven te roepen.

De grote liefde voor de tuinbouw, die in haar eigen leven een zo belangrijke rol heeft gespeeld, deed haar er naar streven dit ook voor anderen mogelijk te maken. De goede karaktereigenschappen, die zij bezat, stelden haar in staat om op moeilijke momenten vol te houden. Zo is zij er in geslaagd om haar enthousiasme voor de tuinbouw op haar leerlingen over te dragen en het is verheugend, dat dit ook onder de tegenwoordige directrice het geval is. De leerlingen van Huis te Lande bezitten dan ook de goede eigenschap, dat zij met een grote liefde en toewijding voor de tuinbouw zijn beziel.

Hoewel er aanvankelijk weinig perspectieven voor de afgestudeerden waren om zich met behulp van hun diploma een bevredigende werkkring te verwerven, is de school toch blijven bestaan, ook al bleef het aantal leerlingen wel eens sterk bij de verwachtingen ten achter. Maar altijd weer werd er een oplossing gevonden en meldden zich nieuwe leerlingen aan, mede dank zij de goede herinneringen, die de oud-leerlingen aan deze schooljaren hadden behouden. Deze moeilijkheden zijn nu overwonnen en we mogen vaststellen, dat de school in een behoefte voorziet, waarin allen, die in de loop der jaren medewerking bij de opbouw hebben verleend, zich oprecht verheugen.

Het hoge peil, waarop de uitoefening van het tuinbouwbedrijf is komen te staan en het vele, dat op het gebied van het onderwijs, de voorlichting en het onderzoek wordt gedaan, heeft de perspectieven, die er vroeger reeds waren, verwezenlijkt. Zo is de mogelijkheid geopend om als oud-leerlinge van Huis te Lande op een bevredigende wijze te werk gesteld te worden.

Na het vertrek van Mejuffrouw Hingst kwam Mevrouw H. E. Casparé, die met niet minder toewijding en energie de school tot bloei heeft gebracht, daarin gesteund door haar bestuur, dat eveneens voor moeilijke problemen werd geplaatst, wanneer de financiën voor noodzakelijke vernieuwingen moesten worden gevonden. Een hartelijke gelukwens aan allen, die hebben medegewerkt om deze school tot ontwikkeling te brengen in het belang van hen, die haar bezoeken, doch mede in het belang van de Nederlandse tuinbouw.

De Directeur-Generaal van de Landbouw.

„Zien groeien doet groeien”

Een tuinbouwschool voor meisjes! . . . dat was 50 jaar geleden een gedurfde gedachte. Dat deze school toch tot stand kwam, was voornamelijk te danken aan het grote idealisme en doorzettingsvermogen van mej. Jacoba Hingst.

Samen met mej. C. Pompe, die zij had leren kennen op de grote „Tentoonstelling van Vrouwenarbeid” in 1898 te Amsterdam, vroeg zij raad bij de heren Kotte, hortulanus van de Dierentuin in Den Haag en E. Th. Witte, hortulanus van de Hortus Botanicus te Leiden, die beider plannen zeer aanmoedigden. Zo werd er een begin gemaakt, waarbij de leiding van het praktische werk berustte bij mej. Pompe, bijgestaan door tuinbaas de Vries, terwijl mej. Hingst zich door een studie in de biologie had voorbereid om de theoretische kant van het werk op zich te nemen. In september 1907 opende Huis te Lande haar poorten voor de eerste leerlingen.

De financiële zijde werd geheel gedragen door mej. Hingst, aangevuld door schoolgelden en de opbrengst van de verkochte producten.

De opleiding stond nog in haar kinderschoenen en was slechts bedoeld voor die meisjes, die hun ervaring en kennis in eigen milieu ten nutte wilden maken.

In 1911 verliet mej. Pompe door ziekte Huis te Lande en in het jaar daarop wendde mej. Hingst zich opnieuw tot een aantal vooraanstaande figuren uit de tuinbouw en uit de wetenschappelijke wereld om een meer omschreven leerplan uit te werken. Daarmee deed het onderwijs op Huis te Lande een grote stap vooruit. Tevens besloot mej. Hingst om alle bezittingen van de school onder te brengen in een Stichting; in de verantwoordelijkheid voor de gang van zaken werd zij sindsdien bijgestaan door een Raad van Bestuur.

1915 was het eerste schooljaar, dat in September onder de nieuwe organisatie begon. Deze datum staat vermeld in de achtergevel van het hoofdgebouw. De ontwikkeling gaat dan met rasse schreden vooruit. Nieuwe leerkrachten worden aangetrokken en het aantal leerlingen groeit, dit laatste mede onder invloed van het feit, dat in verband met de eerste wereldoorlog de grenzen van het land gesloten waren.

Van de zijde van het Ministerie van Landbouw, Handel en Nijverheid werd de gang van zaken op Huis te Lande met belangstelling gadegeslagen en, waar noodzakelijk, gesteund. Van 1922 af kwam dit tot uitdrukking in de vorm van een toekenning van Rijkssubsidie, terwijl aan het einde van datzelfde jaar een regeling tot stand kwam, waardoor het personeel werd opgenomen in de Rijkspensioenregeling.

In 1923 werd de opleidingsduur, die tot die tijd twee jaren in beslag nam, voor haar, die de tuinbouw in de een of andere vorm als beroep wilden gaan uitoefenen, verlengd tot drie jaren. Om in dit vak als meisje een zelfstandig bestaan te vinden, waren vele jaren pioniersarbeid nodig. In het boekje, dat werd uitgegeven bij het 25-jarig bestaan van de school in 1932, schrijft o.a. mej. M. Verbrugh: „Voor de meesten onzer was het moeilijk, zelfs met ons Huis te Lande-diploma, werkgelegenheid te vinden anders dan in de tuin onzer familie of kennissen.”

En nu — na een volgende 25 jaren?

Als eerste ingrijpende gebeurtenis in deze 2e periode moet dan genoemd worden het afscheid van mej. Hingst in 1937 wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Reeds een jaar eerder was schrijfster van dit overzicht als medewerkster aan Huis te Lande verbonden om na het vertrek van mej. Hingst haar taak als directrice te kunnen overnemen. Huis te Lande was voor mij geen vreemd milieu: reeds gedurende de jaren 1919—1924 had ik er als pas afgestudeerde Utrechtse biologe

de lessen gegeven in plantkunde en plantenziekten, waaraan een einde kwam door het vertrek met mijn man naar Indië. Had Mej. Hingst haar lessen in de loop der jaren reeds meer ontwikkeld in de richting van de tuinarchitectuur in de ruimte zin van het woord, zo ging mijn belangstelling voor de tuinbouw in de eerste plaats uit naar de fundamenteel biologische problemen. De lessen in dendrologie werden door mej. S. Neurdenburg overgenomen, die reeds de verantwoording voor de siertuinafdeling droeg en les gaf in tuintekenen en in aanleg en onderhoud van tuinen. Mej. R. T. Boon gaf in het vervolg de lessen in de geschiedenis van de tuinarchitectuur.

Zelf nam ik de lessen in plantkunde en plantenziekten weer op mij; wat de praktijk betreft, had de compost-behandeling mijn speciale aandacht. Het was voor mij, als niet-tuinbouwkundige, van grote waarde te kunnen steunen op een toegewijde staf van medewerkers, vakbekwaam in hun diverse afdelingen.

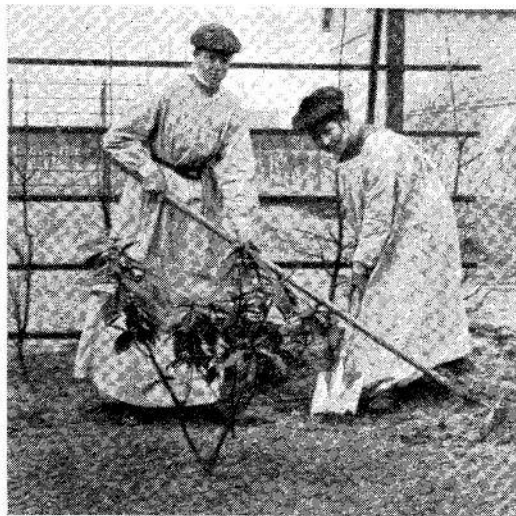
In 1939 brak de tweede wereldoorlog uit, waarin ditmaal ook Nederland betrokken werd. Huis te Lande werkte door, maar kreeg met steeds grotere moeilijkheden te kampen, die hun hoogtepunt bereikten door de bezetting van het hoofdgebouw door de Duitsers in 1943 en de afzetting van de siertuin, waarin loopgraven werden aangelegd en geschuut werd ingegraven. Het „koffiehuisje” diende toen voor alles: een deel was kantoor, het was verkleedruimte voor de leerlingen, 's nachts sliep ik er op een veldbed en boven werd lesgegeven. Er kwam gebrek aan alles, vooral aan kolen, zodat de kassen in de winter grotendeels moesten worden leeggemaakt. Met grote dankbaarheid wil ik hier de heer J. G. Ballego herdenken, toen voorzitter van de Raad van Bestuur, die zoveel hij kon, morele steun gaf. Toen mej. Boon niet meer uit Hoogezand kon overkomen, werden haar lessen waargenomen door mevr. M. Habnit-van Hattum. Wegens het uitbreken van de spoorwegstaking in september 1944 bleven ook de leerlingen weg en kon dit cursusjaar niet worden begonnen. Het huis werd uitgewoond, de kassen en gebouwen konden niet worden onderhouden. Deze gebreken kwamen dubbel naar voren, toen na de bevrijding, in september 1945 een stroom van leerlingen om opname vroeg! De toeloop was zó groot, dat er in de eerstvolgende jaren een wachtlijst moest worden bijgehouden! Al spoedig werd het duidelijk, dat het niet voldoende zou zijn het oude schoolgebouw weer in orde te brengen. Het voldeed niet meer aan de eisen van de moderne tijd; bovendien was uitbreiding dringend noodzakelijk. Ook de oudste kassen waren in feite op, en de bloemisterij-afdeling was te klein geworden om aan de vele leerlingen voldoende praktijkmogelijkheden te bieden.

Een nieuw schoolgebouw — heerlijk om plannen te ontwerpen en ideeën uit te werken, maar niet zo eenvoudig om ze in die na-oorlogse jaren te verwezenlijken! Ook in dit opzicht ondervond Huis te Lande morele steun en financiële hulp van de zijde van het Departement voor Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van vele oud-leerlingen, die Huis te Lande in hun hart bleven dragen.

Op 17 mei 1954 had de officiële opening plaats van een modern nieuw schoolgebouw, bestaande uit een tekenzaal, een scheikundelokaal en een leslokaal, benevens een docentenkamer. De oude schoolbanken en -tafeltjes uit 1907(!), de wankelende stoelen, ze maakten plaats voor nieuw meubilair.

Jacoba Hingst in 1902, in de tijd dat zij van plan was een tuinbouwschool voor meisjes op te richten.

Leerlingen uit de eerste tijd.

Een nieuw kassencomplex volgens de laatste eisen van de tuinbouwtechniek en voorzien van een ruime lichte werkplaats, was verrezen op het terrein tussen de oranjerie en het huis van de Ridder en Beye.

Ongeveer gelijktijdig werd een nieuwe subsidieregeling getroffen; tevens werd het schoolgeld voor alle leerlingen teruggebracht op f 50.— per jaar. Het hoofdgebouw onderging grote veranderingen; muren werden uitgebroken, leraarskamer, voor- en achterlokaal werden samengevoegd tot één ruimte als dagverblijf voor alle leerlingen. Het scheikundelokaal met bijkeukentje werd herschapen in een wasruimte met twee douche-cellen. De vroegere directricekamer met telefoonkamertje en

gang zijn nu kleedkamer geworden, waarin elke leerling over een eigen kleedkastje beschikt. De directricekamer verhuisde naar boven; aangrenzend werd een kantoortje voor de secretaresse ingericht. Aan de achterzijde werden twee kamers samengevoegd tot een speciale bibliotheekruimte.

De tuinbouwopleiding werd in de loop van deze tweede 25 jaren steeds meer uitgebreid en geperfectionneerd.

Terwijl vroeger de lessen in bloemschikken en -binden facultatief waren en buiten de schooluren werden gegeven, maken zij sinds 1940 deel uit van het lesrooster. In dat jaar werd ook verplicht gesteld het behalen van een eerste getuigschrift in machineschrijven aan een der bestaande instituten. Sinds 1947 werden lessen in geologie en cosmografie ingeschakeld. In 1956 werden lessen in psychologie, pedagogie en methodiek aan het lesrooster toegevoegd.

De opleidingsduur, sinds 1928 driejarig, werd met ingang van 1947 verlengd met 5 maanden: de leerlingen van het derde jaar zijn nu n.l. verplicht van 1 maart tot eind juli praktisch te gaan werken op een kwekerij, proeftuin of buitenplaats naar keuze en in overleg met de directrice. Deze meisjes komen in september weer als vierde klasse op Huis te Lande terug. Zij doen hun praktische eindexamen eind september, de theoretische afsluiting volgt in december.

1947 was ook het jaar van de oprichting van de bond van leerlingen, waardoor het contact tussen de meisjes uit de verschillende klassen veel meer mogelijk wordt. Ook het fleurige gemeenschappelijke dagverblijf draagt het zijne daartoe bij.

In 1948 — 50 jaren nadat de gedachte aan een opleiding voor meisjes in de tuinbouw geboren was — kon Huis te Lande met een eigen stand uitkomen op de grote tentoonstelling in Den Haag: „De Nederlandse Vrouw”. Dit moet voor mej. Hingst, die toen reeds blind was, toch een grote voldoening zijn geweest. Zij overleed op 2 april 1950, 78 jaar oud.

Sinds 1949 mogen de leerlingen van de hoogste klasse deelnemen aan de 2e knechtsexamens in bloementeel, fruitteel, groenteteel en voor het hoveniersbedrijf. Deze examens worden georganiseerd door de Cursus-Commissie van de 's-Gravenhaagse Tuinbouwverenigingen, en worden afgenomen op het terrein van Huis te

Lande. Op grond van een voldoende eindexamen in bloemschikken en -binden wordt door de betreffende Vakgroep het diploma A verstrekt.

Van het terrein, dat aan de Stichting toebehoort, werd steeds meer grond door de school in gebruik genomen. Zo konden een boomkwekerij en een arboretum ontstaan.

Sinds het reizen naar het buitenland weer mogelijk is, vormen onze 2-jaarlijkse excursies naar België en de jaarlijkse reis naar Frankrijk hoogtepunten in het schoolleven, die we niet graag meer zouden missen!

Het spreekt vanzelf, dat ook de staf van hen, die het werk op Huis te Lande dragen, verandering, verjonging en aanvulling onderging. Niet minder dan vier medewerkers vierden hun 25-jarig jubileum, te weten de heren J. K. Slager in 1943, A. C. van der Vliet in 1944, beiden overleden, J. C. Beye in 1951 en J. N. de Ridder in 1953, beiden nog in functie.

Wat is het diploma van Huis te Lande, dat sinds 1934 mede ondertekend wordt door de Inspecteur van de Tuinbouw, nu waard?

Met de opening van het nieuwe schoolgebouw in 1954 stelde ik een overzicht samen, dat ik thans bijgewerkt en aangevuld hieronder laat volgen:

Met inbegrip van de leerlingen, die de opleiding slechts ten dele volgden en van hen, die thans nog op school zijn, werd Huis te Lande sinds 1907 door ruim 700 meisjes bezocht. Hiervan is 2 % niet meer in leven, 14 % volgde de cursus slechts gedeeltelijk, van 8 % ontbreken nadere gegevens, 6 % ging over naar een ander beroep. Ruim 50 % is getrouwd, hetgeen echter niet zeggen wil, dat velen daarvan niet vóór hun huwelijk nog één of meerdere jaren in de tuinbouw werkzaam waren en ongeveer 4 % zijn dat nog, doordat zij met een kweker trouwden en bleven meewerken in het bedrijf, of een eigen bedrijf bezaten en dit voortzetten. Voor een jonge man brengt het huwelijk gewoonlijk geen verandering van werkkring mee, terwijl het meisje in de regel haar werk opgeeft om zich geheel aan haar gezin te wijden. Al beoefent zij dan het tuinbouwwak niet meer als broodwinning, zij heeft er in haar huiselijke kring meestal nog enorm veel aan, voor zichzelf en voor haar omgeving. Tenslotte zijn er dan, behalve de 8 % die nog in opleiding zijn, ongeveer 12 % op een of andere wijze in de tuinbouw werkzaam, zo, dat zij daar een bestaan in vinden.

In 1954, bij de opening van het nieuwe schoolgebouw. V.l.n.r.: Prof. Dr. E. van Slogteren, voorzitter Jacoba Hingst Stichting, Mevr. H. E. Casparé, directrice, Ir. A. W. van de Plassche, directeur-generaal van de Landbouw.

Een groeiend aantal is ingeschakeld in het wetenschappelijk onderzoek als assistenten aan de verschillende instituten van de Landbouwhogeschool te Wageningen, bij de Plantenziektenkundige Dienst, of bij T.N.O., bij het phytopathologisch onderzoek te Baarn, bij het bodemonderzoek te Naaldwijk en Groningen, aan het Laboratorium voor Bloembollenonderzoek te Lisse. Verder als assistenten bij de rijkstuinbouwconsulenten, aan proeftuinen, botanische tuinen, e.d.

Anderen zijn werkzaam bij Gemeentelijke Plantsoendiensten, op kwekerijen of bij particulieren in binnen- en buitenland.

Sommigen werken als assistente van tuinarchitecten teneinde zich in die richting verder te specialiseren. Een aantal is als tuinarchitecte gevestigd.

Specialisatie is ook in andere richtingen mogelijk, bijv. in het hoveniersbedrijf, in de fruitteelt of als bloembindster. Meerdere oudleerlingen zijn, na het volgen van de bloembindvakschool een eigen bloemenzaak begonnen of geven cursussen in bloemschikken en -binden.

Een aantal heeft zich begeven op het gebied van het onderwijs in de tuinbouw aan huishoud- en landbouwhuishoudscholen. Dit zal in de toekomst nog toenemen, nu in ons lesrooster de lessen in psychologie, paedagogie en methodiek zijn ingeschakeld. De meisjes kunnen dan, na het behalen van het einddiploma van Huis te Lande, nog een aanvullend examen doen voor het Nijverheids Onderwijs, zodat zij ook daarvoor de volledige bevoegdheid kunnen verkrijgen. Als leidster van school- en kindertuinen zullen zij dan ook eerder in aanmerking komen.

Tenslotte wordt er in toenemende mate gevraagd naar geschoolde tuiniersters om werkzaam te zijn aan kindertehuizen, aan vormingsinstituten en medische inrichtingen. De tuinbouw wordt dan meer direct dienstbaar gemaakt aan het werken op sociaal gebied.

Huis te Lande streeft er zeer bewust naar, meer te geven dan een goede vakopleiding alleen. De maatschappij heeft geen behoefte aan wandelende encyclopedieën of aan verlengstukken van de machine, maar wel aan jonge mensen, die initiatief kunnen ontplooiën, die weten, wat zelf-discipline is, die verantwoording kunnen en willen dragen, ja, die bereid zijn offers te brengen, waar dat nodig is. Dit zijn waarden, die op elk levensterrein hun grote betekenis hebben, maar de tuinbouw leent er zich zo bij uitstek toe om zich daarin te oefenen.

Moge het in de toekomst nog aan vele jonge mensenkinderen gegeven zijn, door een verblijf op Huis te Lande innerlijk te groeien, door te zien groeien.

H. E. CASPARE.

AANTAL LEERLINGEN

De geschiedenis van de Jacoba Hingst Stichting

In 1907 kon Huis te Lande voor de eerste leerlingen worden open gesteld. Het waren er drie en in de volgende jaren bleef het aantal aanmeldingen ongeveer op dit niveau. Van 1912 af begon de stijging, die zich in de oorlogsjaren 1914—'18 voortzette, zodat Mej. Hingst het ogenblik gekomen achtte om een goed gefundeerd leerprogramma op te stellen. Daartoe nodigde zij een aantal in de tuinbouw erkende persoonlijkheden uit, te weten:

Dr. H. Bos, verbonden aan de Landbouwschool te Wageningen.

Mej. A. D. J. Ver Loren van Themaat, fruitweekster te Warnsveld,

Prof. Dr. Joh. Westerdijk, directrice van het Laboratorium Willie Commelin Scholten, toen nog te Amsterdam,

De heer J. G. Ballego, bloemist en dahlia-kweker van naam te Leiden,

De heer H. M. Velders, geziene groentekweker in het Westland,

De heer E. Th. Witte, hortulanus te Leiden.

Uit eigen ervaring weet ik, dat met het door hen opgestelde programma een goede basis werd gelegd, ook voor verdere studie.

In 1914, toen de school meer bekendheid ging krijgen, zette Mej. Hingst haar particulier initiatief in een meer blijvende vorm om: Huis te Lande werd een Stichting. Bovengenoemde personen vormden de eerste Raad van Bestuur. Dr. Bos werd voorzitter, Mej. Hingst secretaresse, de heer Velders penningmeester. De Stichtingsacte werd op 30 december 1914 gepasseerd. Mej. Hingst schonk een belangrijk reservekapitaal.

In de achtergevel van het hoofdgebouw staat de datum vermeld, waarop de school voor het eerst haar poorten opende onder het beheer van de Stichting. In de zomer van 1914 waren intussen al de eerste drie diploma's uitgereikt. Het examen was door eigen leerkrachten afgenomen, in tegenwoordigheid van leden van de Raad van Bestuur.

De inkomsten van school en stichting bestonden uit de tuinopbrengst en de les-gelden der leerlingen. Dit was een onzekere, steeds wisselende bron van inkomsten, die onvoldoende bleek. De salarissen van personeel en docenten moesten er immers van worden betaald, een post, die voortdurend steeg, omdat alles er op gericht was het onderwijs op hoger peil te brengen.

Nadat de heer Velders in 1919 het penningmeesterschap had overgedragen aan de heer Romburgh te Leiden, die echter in 1921 overleed, vond de Raad van Bestuur Mej. R. van Waveren te Hillegom bereid om deze functie op zich te nemen. Tot 1938 is zij penningmeesteresse gebleven en gedurende die zeventien jaren en daarna als gewoon bestuurslid heeft zij alle lief en leed van de school met Mej. Hingst gedeeld. Mej. van Waveren heeft bij velen om hulp voor Huis te Lande aangeklopt en met succes.

Om de inkomsten te vermeerderen, werd het hoofdgebouw, waar de directrice in woonde, ingericht tot internaat. Zij zelf bouwde „Huis de Velde" en ging daar wonen. Ook werd een elementaire tuinbouwcursus voor liefhebbers georganiseerd. Al verlichtten deze maatregelen de financiële zorgen wel enigszins, afdoende waren zij niet. De Raad van Bestuur trachtte daarom subsidie van het Rijk te krijgen, hetgeen gelukte na langdurige onderhandelingen, waarbij het toenmalige kamerlid Mr. H. C. Dresselhuys een krachtig pleitbezorger was. Er volgden toen enkele gemakkelijker jaren, totdat vanwege algemene bezuiniging weer belangrijk op deze Rijkssteun werd bekort.

Op voorstel van het bestuurslid de heer Bouwer, directeur van gemeentepansoenen

25-jarig bestaan van de school, 16 september 1932.
 Zittend v.l.n.r.: Mej. J. Vis, presidente Oud-leerlingen Vereniging, Dr. H. Bos, oud-voorzitter Raad van Bestuur, Mej. J. Hingst, directrice en secretaresse R. v. B., de heer E. Th. Witte, voorzitter R. v. B., Mej. A. D. J. Ver Loren van Themaat, bestuurslid. Staand v.l.n.r.: Mej. R. van Waveren, penningmeesteresse R. v. B., Prof. Dr. Joh. Westerdijk, oud-bestuurslid, Mej. L. Hingst, Jkvr. L. C. de Graeff, vertegenwoordigster van de leerlingen, Prof. Dr. J. J. Sirks, bestuurslid, Mevr. J. Stam-Dresselhuys, bestuurslid, de heer G. J. Ballego, bestuurslid.

te Haarlem, werd een scheiding in de boekhouding doorgevoerd, waardoor voortaan een duidelijker inzicht werd verkregen in de exploitatiekosten van de school. In 1927 werd de heer Bos als voorzitter opgevolgd door de heer Witte. Van 1936 tot 1946 berustte het voorzitterschap bij de heer Ballego. Intussen hadden er in het bestuur nog andere mutaties plaats gehad: o.a. was Prof. Dr. H. J. Lam toegetreden. Hij hanteerde de voorzittershamer van 1946 tot 1950. Tijdens zijn voorzitterschap werd Mej. Hingst 75 jaar (in 1946). Ter ere van dit feest verzocht Prof. Lam haar de stichting voortaan de „Jacoba Hingst Stichting” te mogen noemen. Zij heeft wel gearzeld om toestemming te verlenen, want „het gaat om Huis te Lande en niet om mij,” zoals zij zeide. Maar ten slotte stemde zij toe en ik heb de overtuiging, dat zij deze hulde toch bijzonder op prijs heeft gesteld. De statuten werden nu gewijzigd en zo ontstond de Jacoba Hingst Stichting, ter exploitatie van de tuinbouwschool voor meisjes „Huis te Lande”. Van 1914 tot 1940 werd het notulenboek van de Raad van Bestuur bijgehouden in het velen zo bekende handschrift van Mej. Hingst. Daarna nam Mevrouw G. Fauël-Huizinga, wegens ziekte van Mej. Hingst, deze taak over. Zij woonde te Wassenaar en heeft in de moeilijke oorlogsjaren het contact met de school onderhouden, zoals ook de toenmalige voorzitter, de heer Ballego, dit vanuit Leiden zoveel mogelijk deed. Van 1942 tot 1956 verzorgde ik zelf het secretariaat. In 1931 ontving Mej. Hingst een Koninklijke Onderscheiding; in 1934 werden de diploma's voor het eerst mede ondertekend door de Inspecteur van het Tuinbouwonderwijs. In deze beide feiten zag Mej. Hingst de erkenning van haar werk. Toen zij in 1937 af trad als Directrice, werd zij opgevolgd door Mevrouw H. E. Casparé, die dus in dit jubileumjaar al weer 20 jaar de enthousiaste leidster van Huis te Lande is! Toen Mej. van Waveren in 1938 als penningmeesteresse aftrad, werd zij opgevolgd door de heer J. Bom. Hoe dankbaar was Mej. Hingst, dat hij haar school veilig

door de moeilijke na-oorlogse jaren loodste, toen veel in de tuin en aan de opstallen moest worden hersteld.

Na de tweede wereldoorlog bleek ook al spoedig, dat uitbreiding van de school noodzakelijk zou zijn. Het Departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening zegde toen gelukkig alle medewerking toe. Ik herinner mij, hoe verheugd Mej. Hingst was over de uitspraak van de Inspecteur van het Tuinbouwonderwijs, Ir. F. W. Honig: dat men, het nut van de school inziende, deze nooit in de steek zou laten.

Zo kwamen mede dank zij de stuwende kracht van Prof. Dr. E. van Slogteren, sinds 1950 voorzitter, het nieuwe schoolgebouw en het prachtige kassencomplex tot stand. Mej. Hingst heeft dit niet meer beleefd, wel heeft zij nog van alle plannen kennis genomen.

Haar illusie was: een bestuur, bestaande uit oud-leerlingen, die de verschillende tuinbouwrichtingen zoveel mogelijk zouden vertegenwoordigen. Met de wens, dat in de komende 50 jaar deze illusie tot werkelijkheid moge worden, besluit ik dit overzicht van de geschiedenis van de Jacoba Hingst Stichting.

J. BOUWENS.

De school van juffrouw Hingst

Rijswijk lag nog ver van Den Haag in 1915. Daarom reisden wij met de trein van Den Haag naar het station Rijswijk. Met mantel, hoed, handschoenen en een koffer, 's winters bovendien met bont en mof. Op Huis te Lande aangekomen, verkleedden we ons van top tot teen in „reukeloos pilo” (een plankachtige stof) en trokken een paar op maat gemaakte vetleren laarzen aan, buitengewoon duur en buitengewoon plomp van model. Als hoofddekseel raadde juffrouw Hingst ons een speciale hoofddoek aan, door ons „het broekje” genoemd vanwege de vreemsoortige pijpen, die het in uitgeslagen vorm vertoonde. Wij lieten „het broekje” aan juffrouw Hingst en gingen ons te buiten aan fijn zijden slaapmutsen (toen de nieuwste mode) of aan grote geruite mannepetten van broers of vaders. Wat zagen we er potsierlijk uit! Maar wat hadden we een plezier en wat sjouwden we! Op het terrein was nog geen waterleiding, alle water kwam uit de sloot; er reed altijd wel iemand met een waterwagen of met de gierwagen.

„Toe, ruil je met mij de beurt van het gieren? Ik moet vanavond naar dansles en je krijgt de lucht gewoon niet uit je haar.” Maar je moest oppassen, dat juffrouw Hingst niets van dat ruilen merkte, want het excuus „dansles” zou zij nooit aanvaarden. Voor haar was er maar één belang, dat van de planten.

„Juffrouw Hingst, de badketel gaat deze week bij ons aan (er heerste kolennoed en een warm bad was een fel begeerde luxe). Mogen de meisjes van het internaat een nacht bij ons logeren?” „Bad?” — zei Juffrouw Hingst verbaasd — „maar dan worden de kassen een uur te laat gegoten.” (De interne leerlingen verzorgden 's morgens om half acht de kassen.) „Bad?” — neen, de planten gaan voor.” Dat was haar lijfspreuk, waarover wij ons vrolijk maakten: „De plantjes gaan voor.” Bedoelde zij hiermee, dat wij in de eerste plaats moesten leren, wat de planten nodig hadden om ons werk daarnaar te richten? Juffrouw Hingst kon zich nooit gemakkelijk uitdrukken en de toon tegenover de jongere generatie wist zij niet te vinden. Dikwijls waren er misverstanden, strubbelingen, zelfs huilpartijen. Maar het was dan ook wel een uitzonderlijk lastige klas, die in 1915 begon. Meren-

Wij verkleedden ons in „reukeloos pilo”, een plankachtige stof...

deels waren het meisjes, die in vredestijd hun opvoeding op een buitenlandse kostschool voltooid zouden hebben, maar die nu in de illusie van een gemakkelijk jaartje tussen de bloemen, naar Huis te Lande gingen. (Het verloop was dan ook groot, we begonnen met ons veertien en kwamen met ons drieën door het examen.) De school was nog niet ingesteld op dit grote aantal nieuwelingen. Middagen lang werden we tussen de verwaarloosde aardbeibedden gezet of op de zolder van de orangerie opgeborgen om erwten en bonen te sorteren. Spijbelen ging niet gemakkelijk, juffrouw Hingst haalde ons zelfs van het stationnetje nog terug!

De jonge leraressen — zelf nauwelijks klaar met hun opleiding — wisten de leerlingen, waarvan maar een gedeelte belangstelling had, op een amicale manier toch aan 't werk te krijgen. Een grote aanwinst was in het tweede jaar „Mijnheer Slager”, vakman met ervaring en geboren onderwijzer. Juffrouw Hingst gaf zelf les in tuintekenen en de geschiedenis van de tuinkunst. Een wat verwarde geschiedenis, waarvan zij ons een onsamenhangend dictaat gaf, waar wij — verwend door de degelijke leerboeken van de middelbare school — de gek mee staken. Hoe konden wij weten, dat er over deze geschiedenis nog geen naslagwerk bestond en dat juffrouw Hingst zich dit onderwerp door moeizame zelfstudie had eigen gemaakt? In de andere vakken moest de leerstof van de bestaande tuinbouwscholen pasklaar gemaakt voor meisjes en gericht worden op de vrouwelijke beroepen in de tuinbouw. Dit was pionierswerk, door juffrouw Hingst met ijzeren doorzettingsvermogen en terzijde stelling van haar eigen belangen, verricht.

„Singleness of mind is a form of genius” zegt Charles Morgan. Deze singleness of mind, de eigenschap om zich geheel te kunnen concentreren in de verwezelijking van één ideaal, bezat juffrouw Hingst in hoge mate.

Wij, luchthartige leerlingen, vonden haar — niet wetend hoe onverbiddelijk zij voor zich zelf was — moeilijk in de omgang en overdreven in haar eisen. Liet zij ons niet alle blaadjes, stuk voor stuk, van de vier meter hoge prebomen knippen,

En gingen ons te buiten aan fijn zijden slaapmutsen, toen de nieuwste mode.

opdat die niet te lijden zouden hebben van een vroege herfstverplanting? Maar toch . . . twee eigenschappen waren er waarmee ze ons regelrecht trof: haar eerbiedige liefde voor de natuur en haar enthousiasme bij elke geslaagde kweek. Wij stonden samen met haar bij de bloeiende winterjasmijn, bij de eerste rode aardbei in de peperkas (45 cent in die tijd opbrengend!), bij de knop in de *Cymbidium*. Herkende zij diezelfde eigenschappen bij een leerling dan sloofde zij zich voor deze uit — sans rancune tegen lastigheid en eigenwijsheid.

Enkele jaren na ons eindexamen werd de Oud-leerlingen vereniging opgericht, waardoor we weer op geregelde tijden op Huis te Lande terug kwamen. Juffrouw Hingst ontving ons allen met warme belangstelling. Wie herinnert zich niet hoe ze op een grote reunie niet alleen feilloos onze namen kende maar ook alles wist over ons werk, onze tuinen, onze huiselijke omstandigheden. Ook toen zij blind was, onderhield zij zich zonder fout met een kring van acht of tien oud-leerlingen tegelijk. Dat is niet alleen een kwestie van een groot geheugen, dat kan alleen iemand, die ook een groot hart heeft. Altijd weer moedigde zij haar oud-leerlingen aan voor „het vak”. Zij leende ons boeken, maakte ons attent op lezingen, gaf zich de grootste moeite geschikte baantjes voor oud-Huis te Landsters te vinden. Bij de excursies was zij degene, die — als wij met tong uit de mond alleen nog oog voor een bankje hadden — nog vol animo bij een plant met een vergrootglas meeldraden stond te tellen.

Eens beging de presidente van de oud-leerlingen de onvoorzichtigheid een slordig briefje vol onparlementaire uitdrukkingen (juffrouw Hingst werd b.v. als „Coba” aangeduid) in een aan juffrouw Hingst geadresseerde enveloppe te doen. De beschaamde voorzitter was diep ongelukkig tot ze, opgelucht, tot het besef kwam dat juffrouw Hingst met haar grote rechtschapenheid, geen letter die niet voor haar bestemd was, zou lezen. Juffrouw Hingst was van een fijne beschaafdheid, die alle oppervlakkige familiariteit onmogelijk maakte. Er bleef ook in haar vriendschappe-

lijke verhouding tot de oud-leerlingen altijd iets van de afstand tussen directrice en leerlingen; dit bewijst ook de ondertekening van haar brieven: „je je toegenegen juffrouw Hingst”, waar wij „J. Hingst” verwachtten.

In de Raad van Bestuur kreeg ik het voorrecht de school uit een andere hoek te bekijken. Nu zag ik de opofferingen, die juffrouw Hingst zich voor haar school getroostte, de zware verplichtingen, die zij als vanzelfsprekend op zich nam. „De voornaamste taak van het bestuur,” zo sprak professor Sirks eens, „is om juffrouw Hingst tegen zich zelf te beschermen.” En professor Westerdijk zei bij een jubileum: „De mensen vinden het maar raar, dat die juffrouw Hingst, die een leven kon hebben als een prinses, zich alles ontzegt voor die school. Neen, een leven als een prinses heeft juffrouw Hingst allermint gehad. Wel is zij geworden een koningin van de tuinbouw.” Maar die titel wees juffrouw Hingst verontwaardigd van zich af. Zij was uiterst bescheiden en alle persoonlijke lof veranderde zij onmiddellijk in dank aan haar medewerkers. „Jullie heb ‘t mogelijk gemaakt,” beweerde zij altijd weer als oud-leerlingen haar prezen. „Ja maar, juffrouw Hingst, u hebt de pit in de grond gestopt, waar de perzikboom uit groeide.” Door die tuinbouwschool-vergelijking liet zij zich vangen met een gelukkig glimlachje. Toen volgde onverbiddelijk haar eerlijkheid: „Dat heeft juffrouw Pompe ook gedaan.”

Als ik zie hoe prettig de tegenwoordige leerlingen het op Huis te Lande hebben, hoeveel doelmatiger en praktischer het onderwijs is, hoe kassen en schoolgebouwen aan hoge eisen voldoen, dan durf ik niet zeggen, dat wij het in die eerste 25 jaren van de school beter hadden. Al ben je daar, vanwege de rose bril die alle jeugderinneringen kleurt, gauw toe geneigd. Neen, het is nu zeker gezelliger en je krijgt er meer kans je in een speciale richting te ontplooien.

Maar wij hadden het grote voorrecht in de tijd, dat het nog buitenissig werd gevonden als een meisje in de tuinbouw wilde gaan, een school als Huis te Lande voor ons open te vinden. Wij hadden het voorrecht om — misschien in ‘t begin onbewust — getuige te zijn van het baanbrekend werk van een grote persoonlijkheid. Misschien is het daardoor, dat de vroegere leerlingen zo bijzonder dankbaar blijven voor de jaren op de school van juffrouw Hingst.

J. STAM-DRESSELHUYS.

Pionieren

Het was in 1907, dat ik in het tijdschrift „Onze Tuinen” de geboorte las van „Huis te Lande”. Maar pas in 1916 ging mijn wens in vervulling om deze tuinbouwschool te bezoeken en met juffrouw Hingst kennis te maken. Het eerste waar mijn oog in haar kamer op viel was de spreuk: „Men moet leren trotseren”. Daar was ik het volkomen mee eens en die wenk deed mij goed. De kennismaking verliep vlot en ik ging direct op stap om pension te zoeken. Dat het internaat bezet was, bleek achteraf een juiste beschikking. Na enige weken in Hotel Kuys Witzenburg kwam er plaats in Westerbro bij Margaretha Meyboom en daar trof ik meer Huis te Landsters aan. In het begin was het contact met hen gering: „Zo’n invalster midden in de cursus en veel ouder dan de leraressen . . .” Maar ik genoot volop van het werk in tuin en kassen. Zonder Mulo of middelbare schoolopleiding viel het niet mee de lessen in scheikunde, natuur- en plantkunde te verwerken. En dan al die Latijnse namen! Maar het had alles mijn volle belangstelling. Het wekelijks noteren van wat er bloeide, hoe lang het bloeide, het opzoeken van gegevens over de planten en over de betekenis van hun namen, nam de avonden in beslag.

„... Vaak dacht ik: zo moest Juffrouw Hingst ons kunnen zien...” Drie oud-leerlingen geven een tuincursus. Derde van links: de schrijfster.

Het resultaat was, dat mij na een prettige en leerzame tijd in Rijswijk, een diploma ten deel viel. Kennissen vonden, dat die Huis te Lande-tijd mij verjongd had. Dat voelde ik zelf ook en nog steeds ben ik juffrouw Hingst erg dankbaar, dat zij Huis te Lande heeft gesticht en dat zij al na weinig woorden van mij begrepen had, dat ik eens een tijdje weg wilde uit mijn omgeving, waar men het niet nodig vond, dat een dochter iets anders leerde dan de dagelijkse huishoudelijke bezigheden. Zou zo'n „vak, dat bovendien mannenwerk was” ooit lonend worden? Dit was ook niet mijn drijfveer, ik wilde zoveel mogelijk leren van dat mooie vak, waartoe juffrouw Hingst ons in de gelegenheid stelde. Want bij welke kweker kon een meisje indertijd als leerlinge terecht? Zelfs mét Huis te Lande-diploma mocht zij alleen sporadisch ergens als volontaire werken. Zij moest dan nog dankbaar zijn, dat zij zo de gelegenheid kreeg materiaalkennis op te doen! Ik bofte, dat ik op een kwekerij kwam, waar de heer Doorenbos „chef des cultures” was. Later toen Doorenbos plantsoenmeester in Utrecht was geworden, werkte ik op een orchideeënkwekerij, voor f 60.— per maand, daarna in de Utrechtse Hortus, zelfs voor f 100.— per maand. Maar hortulanus Budde was niet voor vrouwelijke hulp: die kon je niet voor de verwarming laten zorgen of met zware kuipen laten sjouwen. Ik verzorgde er de orchideeën en de cactussen en werkte intussen voor het examen Bloemeteelt van de Nederlandse Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde. In 1921 kreeg ik mijn diploma o.a. tegelijk met de heer H. Veendorp, tegenwoordig hortulanus te Leiden en lid van de raad van bestuur van Huis te Lande. Vanzelfsprekend kwam ik in die tijd nogal eens bij de familie Doorenbos, waar ik de plannen meeleeftte voor Utrechtse beplantingen.

In 1922 vroeg Prof. W. C. de Graaff mijn hulp voor de verzorging van de tuin bij het Pharmaceutisch Laboratorium, later ook voor de zogenaamde „hortus” van de Veeartsenijschool. Ook daar leerde ik veel planten kennen, bovendien het gebruik ervan. In 1925 kreeg ik, via Prof. Joh.a Westerdijk, opdracht om de vaste

plantenkwekerij „de Valk” te Huizen „op te halen”. Er lagen daar, in een prachtige omgeving tussen de weilanden van Oud Bussum en de Valkeveense laan een paar verwaarloosde plantenhoeken. De eigenaar woonde in Zweden en de knechts waren van visvangst op de Zuiderzee overgegaan op kwekerijwerk! Een jaar werkte ik in Huizen en ik werd zelfs tot directrice van deze kwekerij benoemd. Maar toen riepen huiselijke plichten mij terug naar Eck en Wiel. In Huizen heb ik geleerd, wat er aan „bedrijfsvoering” vast zit.

Het werk voor de kruidentuinen in Utrecht kon ik vanuit Eck en Wiel nog een tijd vol houden, door er gemiddeld om de veertien dagen een dag heen te gaan, tot ik in 1940 mijn auto hiervoor niet meer mocht gebruiken.

In 1924 was ik in de Vaste Keuringscommissie gekomen van de Koninklijke Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde, om samen met de tuinarchitecte Cor Voûte de kleuren te beschrijven van bekroonde bloemen en planten. Werden er in 1924 al 156 nieuwigheden beschreven, in de laatste jaren zijn het er gemiddeld 300 per jaar. Een voorrecht vind ik het nog steeds, om op die keuringen het mooiste en het nieuwste te zien aan kweekproducten en er contact te hebben met de

kopstukken van ons vak. Is de keuring in Aalsmeer, dan ga ik meest eerst even zien, wat er op de veiling is. Toen de keuringen nog in Artis waren, had ik daar de tuin als vaste attractie, zo nu en dan ook de nabij gelegen Hortus. Door de extra-keuringen kom ik tegenwoordig in allerlei plaatsen; ik spreek dan weer oude tuinbouwvrienden, waarvan er de laatste tijd helaas vele heen gingen. Het spijt mij steeds, dat ik er zo weinig oud-leerlingen van Huis te Lande tegenkom.

Van 1931 af woon ik in „De Gaard”, een eigen huis te Eck en Wiel, waar ik al veel vaste planten heb geprobeerd. Zij doen het er best op de klei, als die maar goed wordt los gemaakt en met turfmoel, zand en humus vermengd. Sinds de overstroming in 1944/’45 zijn er veel rotsplanten verdwenen. Wat er van het sortiment overbleef, houd ik aan voor de bijen.

De laatste jaren heb ik het verzorgen van mijn vruchtbomen en het veiling klaar maken van de oogst aan een vaste verzorger overgedragen. Toch is er nog veel werk in moes- en siertuin, waarvoor hier zelden hulp te krijgen is. Nog nooit heb ik spijt gehad naar Huis te Lande te zijn gegaan en veel dankbare herinneringen heb ik aan juffrouw Hingst en vele tijdgenoten. Sommige daarvan ontmoet ik geregeld in onze Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen. Natuurlijk worden de leden daarvan door ons opgewekt om beter rond te zien in de natuur en er op gewezen, hoe zij meer plezier kunnen hebben van haar tuin. Om dit ook praktisch te demonstreren werd door die Bond een tuincursuscommissie ingesteld, waardoor voor het eerst in October 1956 door 3 oud-leerlingen van Huis te Lande, waaronder ik zelf, met veel enthousiasme aan 24 leden uit verschillende provincies afkomstig, te Kerk Awezaath een proefcursus is gegeven. In groepjes van 8 kregen de cursisten onderwijs in het opplanten van bloembollen voor huis en tuin, het verjongen van de border en de verzorging van de moestuin.. Wij werkten er in een ideale tuin, die van onze landelijke presidente, Mevrouw van Beekhoff en vaak dacht ik: „Zo moest Juffrouw Hingst ons kunnen zien.”

De Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen wil meer van deze korte cursussen geven. Bij de deelnemers waren er, die dochter of kleindochter gaan animeren om Huis te Lande-leerlinge te worden. Wij hopen in de toekomst dan ook meer oud-Huis te Landsters te vinden, die ons kunnen helpen op dit nieuw te ontginnen terrein: de tuinen op het platteland. Ook daar is er behoefte aan voorlichting. „Zien groeien doet groeien” . . . en wekt eerbied op voor al wat leeft.

M. VERBRUGH.

De oprichting van de Vereniging van Oud-leerlingen

Partir, c'est mourir un peu. Geldt dit niet altijd zeer sterk voor degenen, die op het punt staan inrichtingen van onderwijs te verlaten? Zou dit dan niet in bijzondere mate het geval zijn voor een school als Huis te Lande, waar de leerlingen gedurende een paar jaar zo intens samenwerken?

De cursus duurde tot 1922 nog maar twee jaren, thans reeds drie en een half! Wat moeten die leerlingen van tegenwoordig toch knap zijn en waarheen moet dat leiden, al die meerdere kennis die overal vergaard moet worden? Naar een specialisatie tot in het absurde? Doodjammer, maar waarschijnlijk onafwendbaar.

Maar ter zake. Wij zochten naar de motieven voor het ontstaan van onze Oud-leerlingen Vereniging

Welnu, wanneer we na het bovenstaande nog in aanmerking nemen, dat de cursus 1920—1922 een grote saamhorigheid aan de dag legde, hoeft het geen verwondering te wekken, dat het naderend afscheid ons allen zwaar op de maag lag.

Is het dan wonder, dat wij op middelen zonnen om dit afscheid van de school en van elkaar niet al te onherroepelijk te doen zijn en dat wij, hierin aangemoedigd door wijlen de heer J. Slager, zelf alumnus van de G. A. van Swieten-tuinbouwschool met zijn actieve Oud-leerlingenbond, aanstuurden op een voortzetting van deze relaties in de vorm van een dergelijke Vereniging van Oud-leerlingen? Het sprak allemaal zo vanzelf, dat wij niet begrepen, dat zo'n vereniging niet al veel eerder was opgericht.

Daarnaast werd nog een zakelijk doel nagestreefd. Het was in die dagen nog uitermate moeilijk voor meisjes om een zelfs bescheiden betrekking in de tuinbouw te vinden. Er bestond bij „insiders” niet de minste bereidheid om ook maar de mogelijkheden van de vrouw in de tuinbouw te erkennen.

Dat de inzichten hierover zo sterk veranderd zijn, is waarlijk niet alleen een conjunktuurkwestie maar is zeker ook een gevolg van de uitgebreide opleiding, die Huis te Lande is gaan geven en waardoor het bekende volontairen uit vroeger dagen eigenlijk naar de schooltijd is verschoven. Natuurlijk hebben de meisjes in de tuinbouw in meer opzichten het getij mee gehad en waar in de loop der jaren de bruikbaarheid van Oud-Huis te Landsters zeker werd bewezen, staan de kansen er voor de tegenwoordige oud-leerlingen wel heel anders voor en hoeven zij zich niet meer te wenden tot het „Orgaan” der Oud-leerlingen Vereniging, dat direct startte met een soort Vraag- en Aanbodrubriek voor betrekkingen. Onnodig te vermelden, dat deze rubriek geen élatante successen op haar naam heeft staan, maar helemaal zonder effect was zij toch niet.

Alles bij elkaar was er dus niet veel reden om de geboorte van onze Oud-leerlingen Vereniging op die historische achtermiddag van 27 juni 1922 niet met

De cursus 1920-'22 legde grote saamhorigheid van den dag.

Vooraan v.l.n.r.: R. Boon, W. van Lennep, J. Bouman, Midden: T. Veendorp, J. Vis, C. Visser, M. Westra van Holthe. Staand: S. Neurdenburg, J. Berckenkamp.

een gerust hart tegemoet te zien. Het kind werd onmiddellijk ten doop gehouden. De naam werd wat lang, wij wisten toen nog niet, dat er op de hedendaagse girobiljetten zo weinig plaats voor namen zou zijn.

Een bestuur werd fluks gekozen: bij acclamatie de voorzitter Coby Visser (thans te vinden als Bergmans onder „Ereleden”), bij stemming de secretaresse Jeanne Bouman (zie Koster), die tevens belast werd met de redactie van het reeds eerder genoemde drie-maandelijks „Orgaan” en de penningmeesteresse Marietje Westra van Holthe (zie Pelinck), die dus in feite de taak had iets op te bouwen uit niets, want de cost ging hier wel erg voor de baet uit. Wat dunkt u b.v. van een kassaldo van 12 cent in het eerste jaar?

De jaren waarin wij zitting hadden in dit bestuur in aantal omgekeerd evenredig waren aan de werkzaamheden aan de verschillende functies verbonden, behoeft niet te verwonderen, waarmee echter zeker niet wordt bedoeld, dat de voorzitter zich er gemakkelijk afmaakte. Zij hield het negen jaar vol, maar was de stuwende kracht in onze vereniging, zoals ook van haar werd verwacht. Penningmeesteresse en secretaresse droegen respectievelijk na zes en drie jaar hun functies over.

Dat van ons kleine gezelschap later nog twee leden bestuursfuncties in onze vereniging bekleedden (Willemien Schorer-van Lennep, die wij in het afgelopen jaar voor goed zouden missen, was voorzitters van 1949 tot 1953, Rens Boon was voorzitter van 1946 tot 1949 en vervulde het penningmeesterschap van 1935 tot 1939) wijst er wel op, dat het niet geheel toeval was, dat juist uit ons midden de Oud-leerlingen Vereniging tot stand kwam.

Wij zijn dan ook een beetje trots op het relatief grote aantal reünisten uit „ons jaar”, dat de jaarlijkse reünies bezoekt, al zijn het er natuurlijk veel te weinig.

Dat ons borelingske van 1922 is uitgegroeid tot zo'n struise joffer in 1957 danken wij ongetwijfeld aan de goede zorgen van vele opvolgsters. Ik denk b.v. aan Jo Vis, die bij het 12½-jarig bestaan zo'n geslaagd feest organiseerde. Ik denk ook aan de door de Oud-leerlingenvereniging georganiseerde reis naar Engeland.

Het orgaan groeide met het aantal leden en het doen verschijnen daarvan kost de secretaresse in functie telkens veel tijd en hoofdbrekens. Laat het haar een troost zijn, dat haar werk op prijs wordt gesteld en veel bijdraagt tot de instandhouding van een onderlinge band. Al was het alleen al door de rubriek „familieberichten”! Ook bij de glorieuze herdenking van het gouden jubileum zal onze vereniging weer een belangrijke rol spelen. Dus: lang leve de Vereniging van Oud-leerlingen en lang leve Huis te Lande!

A. M. KOSTER-BOUMAN.

